

Foto: David Bichner/Folio

Stöd för ett aktivt arbetsliv

REGERINGSKANSLIET

”

Det är viktigt för mig att vi ser och tar tillvara på alla människors vilja att bidra. Det vi nu har gjort är att tidigt sätta in stöd och insatser till personer som blir sjuka, får ont i kropp och själ. Detta för att människor ska få ett friskare och mer aktivt liv så att de kan komma tillbaka till arbetsgemenskapen.

”

Cristina Husmark Pehrsson
Socialförsäkringsminister

Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet för den som drabbas av sjukdom eller skada och därför inte kan försörja sig genom eget arbete. Det måste finnas drivkrafter för att ta tillvara på individens arbetsförmåga, förbättra stödet för individen och erbjuda fler vägar tillbaka till arbete. Det gäller inte minst för unga och för kvinnor, som är de grupper som ökat mest bland dem med sjuk- eller aktivitetsersättning. Detta har varit utgångspunkterna för regeringens reformerade sjukförsäkring, som har trätt i kraft under 2008 och 2009.

Det är avgörande med tidiga insatser för att motverka långvarig sjukfrånvaro. Ju längre en person är sjukskriven utan att få stöd genom aktiva åtgärder, desto längre ifrån arbetsmarknaden hamnar personen. Det har resulterat i att människor har blivit sjukskrivna under allt för långa perioder eller för tidspensionerats bort från arbetsmarknaden. En av regeringens prioriterade uppgifter har därför varit att minska antalet personer som står utanför arbetsgemenskapen, så att alla kan få en möjlighet till ett aktivt liv och en väg tillbaka till arbete.

De flesta blir friska inom de första 90 dagarna. De som är sjukskrivna längre än så löper däremot en betydande risk att aldrig komma tillbaka till arbete. I Sverige med våra, internationellt sett, unikt långa sjukskrivningsperioder uppfattas samtidigt ofta sjukskrivningar på tre månader som korta.

Resultat sedan 2006

- Antalet sjukskrivna har minskat från 200 000 till 110 000 personer. Av dessa 90 000 personer är 60 000 kvinnor.
- Ohälsotalet har sjunkit från 40,2 till 34,1 dagar per person (16–64 år).
- Antalet som har varit sjukskrivna mer än ett år har minskat från 80 000 till 45 000 personer.
- Antalet som har sjuk- eller aktivitetsersättning har minskat från 554 000 till 510 000 personer.

Källa: Socialdepartementet augusti 2009

Stöd för ett friskare liv

Regeringen betonar vikten av tidiga och aktiva åtgärder. De åtgärder som har vidtagits för att undvika onödigt långa sjukskrivningar är:

- rehabiliteringsgarantin
- rehabiliteringskedjan
- sjukvårdsmiljarden
- försäkringsmedicinskt beslutsstöd.

Rehabiliteringsgarantin

I syfte att förstärka den medicinska rehabiliteringen har regeringen infört en rehabiliteringsgaranti inom hälso- och sjukvården. Den är inriktad på de tillstånd som är vanligast vid sjukskrivning; värk från nacke, axlar och rygg samt lättare och medelsvåra psykiska besvär. Syftet med rehabiliteringsgarantin är att patienterna tidigt ska få hjälp och hitta en väg tillbaka till arbetsgemenskapen.

Rehabiliteringskedjan

En rehabiliteringskedja med fasta tidsgränser för prövning av arbetsförmågan har införts från och med den 1 juli 2008. Den nya sjukskrivningsprocessen har fasta tidpunkter för hur den försäkrades arbetsförmåga ska prövas. De första tre månaderna prövas arbetsförmågan gentemot ordinarie arbetsuppgifter, därefter vidgas prövningen till att omfatta andra arbetsuppgifter hos arbetsgivaren. Efter sex månader prövas arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden. Rehabiliteringskedjan skapar trygghet för den som är sjukskriven som redan från början av sjukskrivningen får veta vilka prövningar som kommer att ske.

Ett väl fungerande samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är en viktig del i regeringens arbete med att hjälpa personer tillbaka till arbetslivet. En omfattande samverkan bedrivs för att skapa förutsättningar för och ge stöd åt sjukskrivna som behöver byta arbete eller behöver ingå i arbetsmarknadsåtgärder för att kunna återgå till arbete.

Sjukvårdsmiljarden

Regeringen tillför landstingen en miljard kronor årligen för att hälso- och sjukvården ska förbättra arbetet med sjukskrivna. Bidraget till respektive landsting beror på hur framgångsrikt arbetet har varit. Genom sjukvårdsmiljarden har också samverkan mellan Försäkringskassan och landstingen utvecklats.

Försäkringsmedicinskt beslutsstöd

För att uppnå kortare och mer enhetliga sjukskrivningstider har Socialstyrelsen på regeringens uppdrag utarbetat ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd. Detta ger läkare och Försäkringskassan vägledning om sjukskrivningstider vid olika diagnoser.

Foto: Carina Gran/Folio

Nya möjligheter för fler i arbete

För alla är det inte den bästa lösningen att fortsätta hos den tidigare arbetsgivaren. Därför ska den som har varit sjukskriven i tre månader erbjudas en kontakt med Arbetsförmedlingen och med dess hjälp se vilka alternativ som finns till annat arbete. En ny lag ger även rätt till tjänstledighet för att pröva nytt arbete för den som har varit sjukskriven i mer än tre månader och får en anställning inom sex månader.

För att undvika att människor blir sjukskrivna längre än nödvändigt ska arbetsförmågan prövas mot hela arbetsmarknaden. I många fall kan en sådan prövning göras efter sex månader, men om det finns särskilda skäl kan prövningen skjutas upp till som längst ett år.

Tidsbegränsning av sjukpenningen

I alla jämförbara länder finns en tidsgräns för hur länge sjukpenning kan betalas ut, vilket Sverige har saknat. Det förklarar de mycket långa sjukskrivningsperioderna som saknar motstycke i andra länder.

Sedan den 1 juli 2008 gäller därför att sjukpenning, 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten, kan betalas ut som längst under ett år. Den som även efter denna tid inte klarar något arbete på arbetsmarknaden på heltid kan efter ansökan beviljas förlängd sjukpenning, vilken utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten i ytterligare 550 dagar. För försäkrade som lider av mycket allvarliga sjukdomar finns dock ingen begränsning av antalet dagar med sjukpenning.

Sjukersättning för den som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga

Även fortsättningsvis kommer sjukersättning att vara ersättningen för individer som drabbas av en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan (utbetalas till personer i åldrarna 30–64 år). Sjukersättning ska däremot inte beviljas innan alla rehabiliteringsmöjligheter har prövats.

En ny väg tillbaka till arbete

Från och med 2009 är det möjligt att arbeta, studera eller engagera sig ideellt även om man har permanent sjukersättning. De som har fått sjukersättningen beviljad före den 1 juli 2008, kan tjäna ett prisbasbelopp per år utan att sjukersättningen minskas. Om den försäkrade får lön för sitt arbete reduceras istället sjukersättningen före utbetalning, men först sedan inkomsten överstiger ett fribelopp och då med hälften av den inkomst som överstiger fribeloppet. Om personen slutar att arbeta återgår sjukersättningen till sitt ursprungliga belopp. Rätten till sjukersättningen kommer inte att ifrågasättas oavsett hur mycket en person väljer att arbeta. Den som beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning efter den 1 juli 2008 och vill prova att arbeta eller studera kan ha sin ersättning vilande. Under den period som en person provar att arbeta eller studera utbetalas ett belopp motsvarande 25 procent av ersättningen. Detta belopp betalas ut som längst i 12 månader.

Regeringen har beslutat om försöksverksamhet där privata och sociala företag hjälper långtidssjukskrivna tillbaka till arbetslivet. Verksamheten bedrivs i Stockholm, Göteborg, Dalarna och Västerbotten.

Försäkringskassan arbetar kontinuerligt med att öka och sprida kunskapen om sjukförsäkringens inne-

håll och regler. Myndigheten har 2008 och 2009 genomfört informationsinsatser riktade till allmänheten om den reformerade sjukförsäkringen och dess regler.

Stimulera arbetsgivare att anställa

För att underlätta en återgång i arbete för människor med funktionshinder eller tidigare långa sjukskrivningar har regeringen vidtagit åtgärder för att minska trösklarna in på arbetsmarknaden. Flera förändringar har gjorts i syfte att stimulera arbetsgivare att anställa människor som har varit långtidssjukskrivna. Följande åtgärder har bland annat vidtagits:

- arbetsgivarens medfinansiering av sjukpenningkostnaderna har avskaffats.
- arbetsgivaren får göra ett avdrag som motsvarar dubbla arbetsgivaravgiften vid anställning av den som har varit långtidssjukskriven (så kallade nyfriskjobb).
- arbetsgivare slipper att betala sjuklön för den som arbetar med bibehållen sjukersättning.
- regeringen har lämnat ett förslag om att arbetsgivare som anställer unga med aktivitetsersättning ska slippa betala sjuklön under ett år.

Hitta mer om regeringens sjukförsäkringspolitik

På www.regeringen.se/social/sjukforsakring kan du läsa mer, bland annat om

- regeringens genomförda insatser
- sjukpenning/sjuklön
- arbetsskadeförsäkringen
- sjukersättning/aktivitetsersättning
- socialförsäkringen.

REGERINGSKANSLIET

Socialdepartementet

103 33 Stockholm